

Geachte minister Wiebes,

Op 22 juni 2020 heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat het wetsvoorstel Wet Collectieve Warmtevoorziening opengesteld voor consultatie. Wij hebben met belangstelling het wetsvoorstel gelezen en maken graag gebruik van deze mogelijkheid om op het wetsvoorstel te reageren

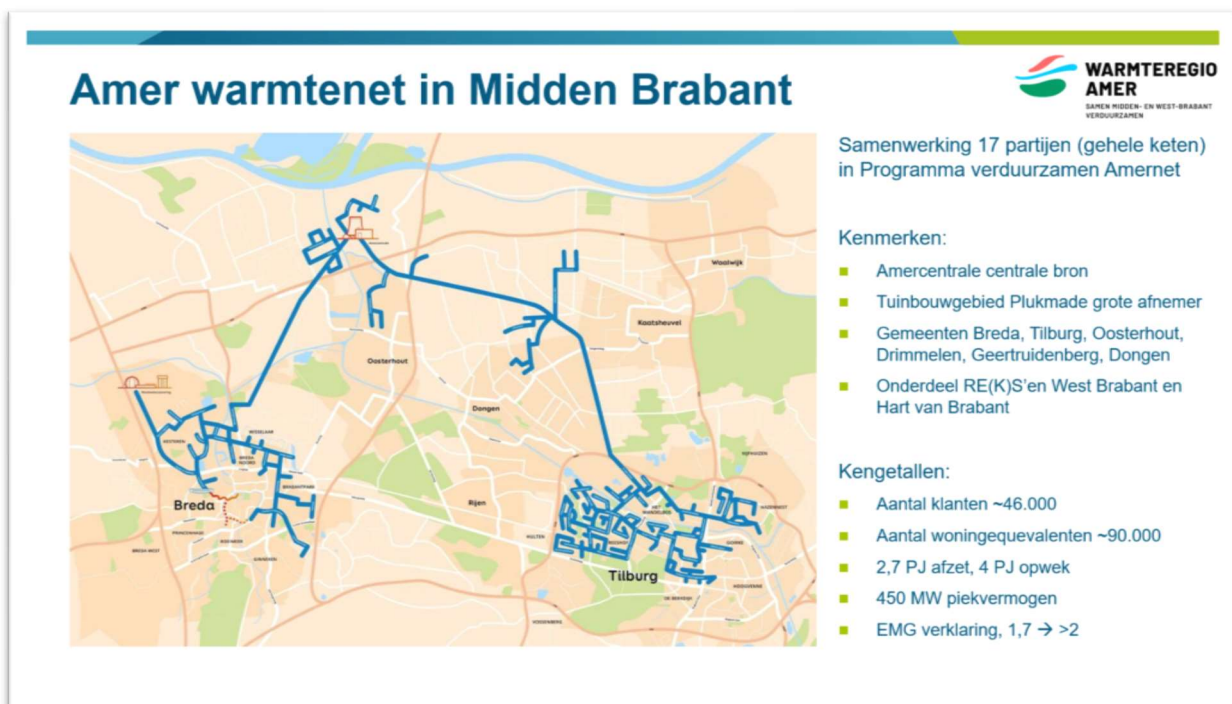
Regionale samenwerking verduurzaming Amerwarmtenet

Het regionale Amerwarmtenet in Midden Brabant bestaat ruim 30 jaar. Het voorziet een glastuinbouwgebied in de Gemeente Drimmelen en woningen en bedrijven in de Gemeenten Tilburg, Breda, Oosterhout, Geertruidenberg en Dongen van warmte die vrijkomt bij de electriciteitsproductie in de Amercentrale. Sinds 2017 werken zeventien partijen (de gehele warmteketen) samen aan de verduurzaming van dit warmtenet. In de programmatische aanpak is aandacht voor vier programmalijnen: *1. Verduurzamen van de centrale bron, 2. Ontwikkelen decentrale duurzame bronnen (restwarmte benutten, geothermie, zonnethermie, biomassa, seizoensbuffering), 3. Efficiencyverbetering (isolatie gebouwen/woningen, temperatuurverlaging, cascadering e.d.), 4. Participatie door eindgebruikers (bijvoorbeeld bij ontwikkelen en exploiteren van decentrale duurzame bronnen).*

Sinds 2018 gebeurt dit in nauwe samenwerking met de Regionale Energiestrategieën voor West-Brabant en Hart van Brabant. Het Amerwarmtenet bevindt zich in beide regio's.

Onderdeel van het programma is ook dat Gemeenten Tilburg en Breda, de 6 woningcorporaties (AWLT3) en het warmtebedrijf Ennatuurlijk gezamenlijk passende kaderafspraken ontwikkelen ten behoeve van startmotorprojecten en andere potentiële in- en uitbreidingen van het warmtenet in de gebouwde omgeving.

Momenteel werken de partijen gezamenlijk aan een concreet langere termijn transitieplan, waarin o.a. de ontwikkeling van de warmtevraag, de bronnenstrategie en afstemming met gemeentelijke warmtevisies aan de orde is.

Deze bijdrage aan de internetconsultatie warmtewet 2.0 is gebaseerd op 3 jaar samenwerking aan verduurzaming en warmtetransitie van de partijen in de Amerregio. Deze bijdrage richt zich op onderwerpen

die in de gezamenlijke opgaven voor verduurzaming, modernisering en verdere ontwikkeling van dit regionale warmtenet van belang zijn. Meerdere partijen in deze samenwerking brengen ook eigen bijdragen in de internetconsultatie in.

Wij vragen uw aandacht voor de volgende vijf onderwerpen.

1. Duurzaamheidswaardering warmte

De in het wetsontwerp gekozen CO₂-norm met jaarlijkse reductie-stappen tot 2030, stimuleert onvoldoende de ontwikkeling van MT/LT-warmtebronnen die gepaard gaan met meer elektrificatie. Bronnen als aquathermie, geothermie, restwarmte, etc hebben hierdoor in de eerste periode tot 2030 onvoldoende positieve impact op de duurzaamheidswaardering van de warmtelevering, terwijl deze bronnen op de langere termijn juist bijdragen aan een toekomstbestendige duurzame warmtelevering.

Op het niveau van landelijke energiesysteem (Nederland) gaat de duurzaamheidsbepaling, in combinatie met de normering in de warmtewet zorgen voor suboptimale oplossingen. Er zal gekozen worden voor oplossingen die op korte termijn bijdragen aan CO₂-reductie, terwijl deze oplossingen andere oplossingen in de weg staan die juist meer geënt zijn op de langere termijn duurzaamheid.

Daarbij is het van belang dat op totaalniveau (integraal) de beste keuzes worden gemaakt. Ook in de vergelijking tussen collectieve oplossingen en individuele oplossingen zullen scenario's moeten worden bekeken op totaalniveau. Daarbij is het wenselijk om te kijken waar collectieve oplossingen effectiever warmte kunnen leveren dan individuele oplossingen, waarbij ook het elektriciteitsgebruik van de gekozen oplossing lager is.

Doordat in de huidige waarderingssystematiek wel de ruimte wordt geboden voor alloceren (salderen) van elektriciteitsproductie met een individueel systeem, terwijl dit voor collectieve oplossingen niet van toepassing is kunnen de oplossingen niet op een eerlijke manier worden vergeleken. Dit verschil van waardering (koppeling met elektriciteitsproductie) is zo lang de elektriciteitsmix nog niet duurzaam is van grote betekenis, terwijl dit verschil na de transitieperiode (2040) niet meer aan de orde is als alle elektriciteit van duurzame origine is. Ook hierin is te zien dat de duurzaamheidsnorm oplossingen benadeelt die op korte termijn slecht scoren, terwijl deze op de lange termijn effectievere manieren zijn om duurzame warmte te organiseren.

2. Regionaal warmtetransportsysteem

Vanuit de RES-opgaven blijkt dat er voor een kostenefficiënte warmtetransitie in dit deel van Noord-Brabant (West- en Hart van Brabant) behoefte ontstaat aan een warmtetransportsysteem die (nieuwe en bestaande) warmtedistributiesystemen en andere grootschalige warmtebronnen en afnemers (zoals de glastuinbouw of bedrijven) in de regio ontsluit.

De inrichting van transportnetten en de aanwijzing van een publieke transportnetbeheerder is een goede stap, maar biedt nog onvoldoende ruimte om daadwerkelijk transportnetten ruimschoots te ontwikkelen. Als regionale transportnetten kunnen bijdragen aan het verduurzamen van de warmtevoorziening en het beter afstemmen van vraag en aanbod, welke actieve rol en bevoegdheden van decentrale overheden passen daar dan bij? Gemeenten kunnen bijvoorbeeld kiezen voor een strategie van het aaneenschakelen van kleinere systemen, via een bottom-up ontwikkeling. Op basis van de kavel-eisen rondom zelfstandigheid is dit binnen dit wetsvoorstel niet mogelijk, terwijl transport in het voorstel wel gedefinieerd is en in bepaalde gebieden de verwachting is dat een groot deel van de warmte (nu beschikbaar, maar nog niet benut) via transportleidingen geleverd zal worden. Daarom zou nu bijvoorbeeld een aanwijsbevoegdheid voor decentrale overheden voor regionale transportnetten beter verkend en overwogen kunnen worden, dan wel een mogelijke discrepantie tussen kavel-eisen en regionale opschaling en optimalisatie van de warmtevoorziening.

3. Restwarmte “om niet” beschikbaar stellen

De in de wet opgenomen bepaling laat veel ruimte voor het in rekening brengen van variabele kosten (“voor de zekerheid van het beschikbaar stellen van restwarmte”) en leidt tot onvoldoende incentives om restwarmte als belangrijke warmtebron maximaal te ontsluiten.

In de vorige wet was opgenomen dat de minister bij algemene maatregel van bestuur regels kon stellen op het lozen van warmte. Die mogelijkheid is nooit gebruikt terwijl dit juist een goede methode was om te zorgen dat het lozen van warmte de bedrijven geld kon gaan kosten. Net als bij het verontreinigen van oppervlaktewater was de incentive voor bedrijven zo groot dat bedrijven over gingen tot het schoonmaken van hun eigen afvalwater. In feite is dat de methode die ook in de vorige wet was opgenomen en zou heel goed hebben kunnen leiden tot het verminderen van energiegebruik en hergebruik van afvalwarmte door het beschikbaar te stellen aan de warmtebedrijven. Een ophaalrecht geeft de bedrijven veel te veel de mogelijkheid om kosten in rekening te brengen bij bedrijven die de afvalwarmte willen ophalen. Dat moet worden voorkomen. Ook afvalwarmte is een verontreiniging van oppervlaktewater of lucht en moet als zodanig een incentive krijgen bij de bedrijven die die warmte niet willen lozen omdat dat meer geld kost dan het leveren aan een warmtenet die deze warmte minimaal om niet zou moeten krijgen op het warmtenet zodat ook kosten van transport en uitkoppeling kunnen worden gedekt. Goede voorbeelden hiervan zijn in Europa te vinden. Vooral voor elektriciteitsproductie zou een minimale energetische (op elektra en warmteproductie) efficiëntie van 80% moeten gelden ipv de huidige 35-45% efficiëntie op elektraproductie. Fossiele brandstoffen of biomassa maar voor de helft voor elektraproductie gebruiken kan niet meer in deze tijd.

4. Botsproef Amerwarmtenet m.b.t. door EZK voorgenomen verkavelingssystematiek

Het proces van gemeentelijke aanwijzing wordt onderschat met het oog op te definiëren toekomstige in- en uitbreiding en het belang van lokaal draagvlak. Bij inwerkingtreding van de Wet collectieve Warmtevoorziening begin 2022 dient aan het warmtebedrijf al wel een ontheffing te zijn verstrekt door B&W.

In de Amerwarmteregio bestaat een uitgebreid regionaal warmtenetwerk met belangrijke vertakkingen in de steden Breda, Tilburg en Oosterhout, waar tienduizenden woningen zijn aangesloten. Naast uitbreiding bestaan er grote kansen voor inbreiding in de bestaande warmtegebieden om de transitie naar duurzame warmte vorm te geven.

De wet collectieve warmtevoorziening is onvoldoende duidelijk over de verkavelingssystematiek i.r.t. het reeds bestaande warmtenetwerk en het aanwijzen van nieuwe warmtekavels in de gebieden waar bij inwerkingtreding van de wet collectieve warmtevoorziening het leverende warmtebedrijf al een aanwijzing/ontheffing van B&W heeft. Daarnaast is de wet onduidelijk over de werking van de wet over het reeds bestaande regionale leverende warmtebedrijf en de collectieve warmtevoorziening.

De Warmteregio Amer biedt graag aan om een Botsproef te houden waarin de voorgenomen Wet getoetst gaat worden aan de praktijk van de bestaande collectieve warmtevoorziening. Zo’n botsproef is op korte termijn mogelijk omdat kan worden aangesloten op bestaande samenwerking, en levert zowel voor de wetgever als voor de in de Amerregio samenwerkende partijen waardevolle inzichten op.

5. Transitie hoge temperatuur naar lagere temperatuur afgifte

Waar ligt de verantwoordelijkheid straks voor de noodzakelijk te treffen maatregel aan de woning en evt. aanpassing van de binnen-installaties (ook voor woningen met reeds een bestaande aansluiting op het warmtenet), zeker voor particuliere woningen? Kan een gemeente of warmtebedrijf dat afdwingen?

In de toekomst wordt het Amerwarmtenet voorzien van warmte van verschillende duurzame bronnen die laagwaardige energie leveren. Om deze warmte toch beschikbaar te maken voor huidige woningen zal

eerst gebruik gemaakt worden van warmtepompen om de energie op te waarden. Op termijn is het energie- en kostenefficiënter als we ervoor kunnen zorgen dat gebruikers uit kunnen met laagwaardige energie. Dit stelt ons daarnaast in staat om hoogwaardige energie efficiënter te gebruiken door middel van cascadering.

Er zijn op termijn de nodige investeringen nodig vanuit de gebruiker (woningeigenaar, verhuurder) om uit te kunnen met laagwaardige energie. Er zijn aanpassingen nodig aan de isolatieschil, warmteafgifte-systemen en eventueel warmtapwaterafgifte. Een deel van deze investeringen zullen ten goede komen aan het individu (gebouwverbetering, meer wooncomfort). Echter door de directe relatie met de efficiency van het collectief warmtesysteem zullen deze investeringen ook noodzakelijk blijken om gebruik te kunnen (blijven) maken van de collectieve energievoorziening. Een deel van de lusten van deze woningverbeteringen valt ook aan de kant van het collectief.

De warmtewet biedt onvoldoende houvast voor partijen (gemeente, woningcorporaties, warmteleveranciers) om op een eerlijke en transparante manier rekenschap te geven aan de noodzakelijke investeringen van individuele gebruikers om een transitie naar laagwaardige energie in het collectief systeem mogelijk te maken. Ook hebben partijen, onder meer door verplichtingen tot leveringszekerheid, te weinig middelen om gebruikers tot de nodige investeringen over te halen. De voorgestelde tariefdifferentiatie in het variabel tarief op basis van de aanvoertemperatuur is een te zacht middel in een situatie waarin het juist telt dat iedereen in een bepaalde wijk mee doet om de warmtetransitie vorm te geven.

Namens de samenwerkende partijen in het programma Verduurzamen Amerwarmtenet,

Ir. J. (Job) van den Berg

Programmaregisseur

31 juli 2020